

Referat af det 58. møde i Kontaktudvalget for det tyske mindretal

Det 58. møde i Kontaktudvalget for det tyske mindretal blev afholdt på Deutsches Gymnasium für Nordschleswig den 12. september 2022 med kulturminister Ane Halsboe-Jørgensen som formand.

Deltagere:

Kulturminister Ane Halsboe-Jørgensen

Fra Folketinget:

Birgitte Vind, MF (S)

Ellen Trane Nørby, MF (V)

Lotte Rod, MF (RV)

Søren Espersen, MF (DD)

Afbud:

Niels Flemming Hansen (KF)

Pernille Vermund (NB)

Christian Juhl (EL)

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF)

Rasmus Nordqvist (SF)

Henrik Dahl (LA)

Fra Bund Deutscher Nordschleswiger:

Formand, Hinrich Jürgensen

Generalsekretær, Uwe Jessen

Sekretariatsleder, Harro Hallmann

Skoledirektør for det tyske mindretals skoler, Anke Tästesen

Formand for Slesvigsk Parti, Rainer Naujeck

Fra Kulturministeriet deltog:

Særlige rådgiver, David Tarp

Ministersekretær, Sabine Holløse Würtz Erlenbach

Afdelingschef, Sigrid Dahlerup

Kontorchef, Søren Skou Bøllingtoft

Specialkonsulent, Julie Lange (referent)

Mødet havde følgende dagsorden:

1. Velkomst v. Kulturministeren
2. Beretning fra formanden for det tyske mindretal, Hinrich Jürgensen
3. Strukturen i udvalget
4. Det tyske mindretals adgang til ministerierne
5. Tysk i Danmark (Grenzgenial)
6. Status på Sprogpagten og tiltrædelse af nye forpligtelser
 - Herunder finansiel ligestilling af Deutsches Gymnasium für Nordschleswig
7. Midler til informationsindsats i henhold til Sprogpagten (FFL 2023)

8. Beretning fra lederen af mindretallets sekretariat i København, Harro Hallmann
9. Beretning ved direktør for Deutsche Schul- und Sprachverein, Anke Tästesen
10. Beretning fra lederen af Slesvigsk Parti, Rainer Naujeck
11. Evt.

Efter kulturministeren havde budt velkommen med ønsket om en fortsat god og ligefrem dialog, orienterede hun om, at referatet fra sidste møde den 9. september 2021 allerede var blevet godkendt i januar måned. Derefter gik man videre til andet punkt på dagsordenen.

Hinrich Jürgensen takkede for ordet og orienterede som det første om, at udviklingen i Europa og de stigende energipriser i høj grad også påvirker det tyske mindretals økonomiske situation. Dernæst præsenterede han idéen til en fælles dansk-tysk historiebog bundet op på, ”at historien er den samme – men fortællingen er forskellig”. Man ønsker, at unge i højere grad selv skal kunne danne sig et billede af den fælles historie. Historien var ikke sort/hvid, og man ønsker ikke at glatte noget ud. Dertil er der et ønske om, at det skal være unge historieskrivere fra begge sider af grænsen, der skal varetage projektet.

Der var opbakning til historiebogen blandt kontaktudvalgets medlemmer. Søren Espersen bemærkede, at det er vigtigt med historieskrivere på begge sider af grænsen, samt at fondsstøtte til projektet er rette vej, idet det ikke bør være et regeringsprojekt. Lotte Rod mente projektet er meget spændende, og anbefalede, at det tyske mindretal undersøger muligheder for finansiering hos Grænseforeningen.

Hinrich Jürgensen orienterede derefter om, at den tyske efterskole i Tinglev (Deutsche Nachschule Tingleff) i år har elever fra det danske mindretal i Sydslesvig. Udfordringen er dog, at disse elever ikke får samme hjælp fra Generalkonsulatet i Flensborg i forhold til en særmyndigelse om opholdstilladelse, fordi eleverne går på en tysk mindretals skole i Danmark og ikke en dansk skole i Danmark. Man håber, der bliver fundet en løsning.

Endelig orienterede Hinrich Jürgensen om ønsket om et grænsehindringsråd, der skal have til formål at sikre, at ny lovgivning på begge sider af grænsen ikke hindrer sammenhængskraften i området.

Ellen Trane Nørby oplyste hertil, at man i det sønderjyske koordinationsudvalg har drøftet idéen om et grænsehindringsråd. Her blev det besluttet, at man vil skrive et brev til regeringen med opbakning til idéen.

Punkt 3 på dagsordenen omhandlede strukturen i udvalget præsenteret af Harro Hallmann. Man ønsker, at Kontaktudvalget kommer tættere på Folketinget – herunder med en MF'er som formand – samt at udvalget bliver anset som ligeværdigt med Sydslesvigudvalget. Man ønsker også, at det tyske mindretal kan stille med fem repræsentanter, samt at sekretariatsbetjeningen fortsat varetages af Kulturministeriet. Endelig er det et ønske, at ændringen sker hurtigst muligt.

Kulturministeren orienterede om, at det ikke er muligt at lave en hurtig nedsættelse ved lov, idet lovændringer er et stort greb, der tager tid. Det er muligt at kigge på

ændring af forretningsordenen, hvilket er et mere simpelt greb. Der er dog behov for at undersøge flere forskellige ting, herunder det fremadrettede ansvarsforhold for de medarbejdere, der både vil være ansat i Kulturministeriet og samtidig – hvis det tyske mindretals ønske imødekommes – også skal udøve sekretariatsbetjening for Kontaktudvalget.

Harro Hallmann var enig i muligheden for ændring af forretningsordenen men bemærkede, at man ikke vil opgive idéen om en lovændring på sigt.

Ellen Trane Nørby bakkede op om forslaget men understregede, at det ikke var ønsket at have et midlertidigt råd eller nævn. Deraf udsprang idéen om at nedsætte Kontaktudvalget ved lov, så det ikke så let kan nedlægges. Kontaktudvalget ønskes tildelt samme værd som Sydslesvigudvalget. Kulturudvalget havde desuden taget initiativ til 1. udkast til en beretning med ønske om, at Kulturministeren inden den 1. april 2023 fremsætter en model til en lovfæstelse af Kontaktudvalget. Bemærkninger hertil imødesås dagen efter mødet i Kontaktudvalget den 13. september, idet Kulturudvalget skulle drøfte udkast til beretning mhp. afgivelse den 14. september.

Punkt 4 på dagsordenen omhandlede det tyske mindretals ønske om, at få en tættere kontakt med alle relevante ministerier. Hertil præsenterede Harro Hallmann idéen om, at Kulturministeriet i højere grad kan blive indgangen til øvrige ministerier ved at fremskaffe e-mailadresser eller telefonnumre på relevante medarbejdere.

Kulturministeren kunne bakke op om, at Kulturministeriet kan søge at hjælpe sager på vej i andre ministerier.

Punkt 5 på dagsordenen var orientering ved Uwe Jessen om, at tyskundervisning er i krise i Danmark, og at man gerne fra det tyske mindretals side ser, at der sikres finansiering til www.grenzgenial.dk, som er en gratis platform, der stiller undervisningsmateriale til rådighed på tysk. Det tyske mindretal har ekstraordinært finansieret projektet i 2022 fra midler, der var tildelt informationsindsatsen ifm. Den Europæiske Sprogpagt. Man ønsker ikke at fortsætte denne støtte, idet opgaven ikke hører under det tyske mindretal.

Kulturministeren ønskede at vide, om alt materiale på platformen er tabt, hvis ikke der findes midler til at fortsætte arbejdet med at opdatere hjemmesiden, hvortil Uwe Jessen pointerede, at formålet med hjemmesiden er, at man skal kunne læse om aktuelle nyheder. Hvis ikke Grenzgenial bliver opdateret, vil den formentlig kun være egentlig aktuel i et halvt års tid endnu.

Ellen Trane Nørby kommenterede, at der har været tale om genfinansiering via Tysklandsstrategien, men at hun ikke har hørt status herom.

Kulturministeren lovede at forhøre sig hos Børne- og Undervisningsministeriet på status omkring den samlede indsats på tyskundervisningsområdet.

Det 6. punkt på dagsordenen omhandlede status på Den Europæiske Sprogpagt og tiltrædelsen af nye forpligtelser heri. Harro Hallmann orienterede om, at der fortsat er udfordringer for det tyske mindretal ift. at tale tysk i hverdagen, herunder ift.

tinglysning. Det tyske mindretal er glad for samarbejdet med Kulturministeriet omkring arbejdet med at undersøge mulighederne for at tiltræde nye forpligtelser i Sprogpagten. Det er et vigtigt signal, at regeringen viser villighed hertil, også selvom tiltrædelse af nye forpligtelser formentlig vil tage tid og ende med en godkendelsesproces, der skal igennem Folketinget.

Kulturministeren var meget lydhør over for udfordringerne, og gentog at man fra Kulturministeriets side er klar på at genfremsende et nyt hyrdebrev til de respektive fire kommuner i Sønderjylland eller andre myndigheder for at oplyse om det tyske mindretals rettigheder, såfremt det vurderes nødvendigt og hensigtsmæssigt. Samtidig blev det gentaget, at det tyske mindretal opfordres til at sende en liste over alle de udfordringer, de møder, så de kan blive håndteret. Kulturministeriet har ikke modtaget eksempler på konkrete problemer.

Som et underpunkt til punkt 6 på dagsordenen blev også den manglende finansielle ligestilling af Deutsches Gymnasium für Nordschleswig drøftet. Harro Hallmann orienterede om, at der forelægger svar fra Børne- og Undervisningsministeriet om, at Deutsches Gymnasium für Nordschleswig mangler 3,4 mio. kr. årligt for at være finansielt ligestillet med de offentlige gymnasier. Det ønskes der en løsning på.

Man så endvidere gerne fra det tyske mindretal, at Danmark tiltræder forpligtelsen i Sprogpagtens artikel 8 stk. 1., litra c i (*to make available secondary education in the relevant regional or minority languages*), frem for den allerede tiltrådte artikel 8 stk. 1, litra c iii (*to provide, within secondary education, for the teaching of the relevant regional or minority languages as an integral part of the curriculum*). Dette for at sikre, at undervisning på tysk er en helt klar forpligtelse i sig selv og ikke blot inden for rammenerne af den allerede eksisterende undervisning på afsluttende grundskole- og gymnasieniveau.

Kulturministeren tilkendegav forståelse for problematikken, og erkendte at der er tale om mange penge årligt. Ministeren orienterede om, at der er dialog mellem Kulturministeriet og Børne- og Undervisningsministeriet omkring dette spørgsmål, men at der endnu ikke er fundet en løsning.

Ellen Trane Nørby støttede det tyske mindretal i ønsket og pointerede, at finansieringen er et fælles ansvar for hele Folketinget. Det er et spørgsmål om, at bevillingen til det tyske mindretal skal øges samtidig med, at Deutsches Gymnasium für Nordschleswig fortsat skal have lov til at være en privat skole.

Hinrich Jürgensen erkendte, at man er klar over i det tyske mindretal, at der ikke er tale om ond vilje, men at man i ny og næ støder på udfordringer, som gerne skal løses.

Det 7. punkt på dagsordenen omhandlede informationsindsats i henhold til Sprogpagten og bevillingen på FFL23. Hertil understregede Hinrich Jürgensen, at man er meget glade for fortsættelsen af bevillingen. Man håber på støtte fra de andre partier til forslaget.

Kulturministeren var også glad for, at bevillingen søges fortsat og bemærkede, at der naturligvis først kan sættes flueben ved denne, når finansloven er vedtaget.

Det 8. punkt på dagsordenen var en beretning fra Harro Hallmann, der orienterede om SIRIs behandling af borgere, der bærer præg af vilkårlighed og mangel på respekt. Man har eksempler på, at enkelte medarbejdere i SIRI har opfundet regler, som Udlændige- og Integrationsministeriet ikke kender til. Derudover kunne Harro Hallmann berette om en dialog med Nationalmuseet, der omhandlede deres særudstilling om Børn og Unge i krig, hvortil det tyske mindretal blandt andet har protesteret mod ordvalget ”Dødskult” om mindelunden Knivsberg. Nationalmuseet har ikke taget kritikken til sig.

Kulturministeren tog orienteringen til efterretning og takkede for beretningen.

Det 9. punkt på dagsordenen var en beretning fra Anke Tästesen, der fortalte om en voldsom stigning i elever på de tyske mindretalsskoler grundet befolkningstilvækst fra Tyskland, særligt Bayern og de sydlige delstater. Det blev gjort klart på mødet, at de tyske mindretalsskoler ikke er sprogskoler. De er dog åbne for både flertalsbefolkningen og tyske tilflyttere, såfremt disse forældre kan svare ja til værdigrundlaget for skolerne, og såfremt der er plads. Der har således været behov for at afvise flere elever pga. pladsmangel, og derfor er der også et behov for at kigge på optagelseskriterierne for skolerne.

Anke Tästesen opdaterede endvidere om det særskilte tilskudsbeløb, de tyske mindretalsskoler har modtaget siden 2011 for at være økonomisk ligestillet med de danske, offentlige folkeskoler. Tilskuddet blev ifølge Anke Tästesen dengang beregnet ud fra et elevtal på omkring 1.200. Dette tilskud tager dog ikke hensyn til, at elevtallet siden er steget til 1.500 elever. Man ønsker derfor, at der bliver kigget på dette.

Kulturministeren tog orienteringen til efterretning og takkede for beretningen.

Det 10. punkt på dagsordenen var en beretning fra Rainer Naujeck, som kunne orientere om, at man pt. leder efter en ny formand for Slesvigsk Parti. Derudover orienterede han om, at Landdagen i Kiel enstemmigt har bedt Danmark om at stoppe grænsekontrollen. Det er helt naturligt, at man søger at undgå kriminalitet og terror, men ikke i den form, som den nuværende grænsekontrol har.

Kulturministeren tog orienteringen til efterretning og takkede for beretningen.

Da der ikke var kommentarer eller bemærkninger til punktet eventuelt konstaterede kulturministeren, at det var lykkedes at nå alle dagsordenspunkter igennem, og mødet blev hævet.